

Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi luonnonsuojelulain ja yksityisistä teistä annetun lain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi luonnonsuojelulain eräitä säännöksiä, jotka koskevat Euroopan yhteisön Natura 2000 -verkoston toteuttamista. Ehdotuksella ensinnäkin täsmennettäisiin säännöksiä siitä, mitkä toimenpiteet edellyttävät ympäristövaikutusten arviointia ja milloin Natura 2000 -verkoston suojelutavoitteet edellyttävät hankkeita koskevien lupien ja suunnitelmien hylkäämistä. Samalla ehdotetaan säädettäväksi suojelua koskevasta valtion korvausvelvollisuudesta

niissä tilanteissa, joissa Natura 2000 -verkostosta johtuva suojelu estäisi hankkeen tai suunnitelman toteuttamisen ilman, että toteuttamisluvan myöntämiselle tai suunnitelman hyväksymiselle olisi muuta laista johtuvaa estettä. Tähän liittyen ehdotetaan tehtäväksi muutos myös yksityisistä teistä annettuun lakiin.

Ehdotetut lait ovat tarkoitetut tulemaan voimaan välittömästi sen jälkeen, kun ne on hyväksytty ja vahvistettu.

PERUSTELUT

1. Nykytila ja ehdotetut muutokset

1.1. Johdanto

Valtioneuvosto on tehnyt 20 päivänä elokuuta 1998 päätöksen Euroopan yhteisön Natura 2000 -verkoston Suomen ehdotuksen hyväksymisestä. Natura 2000 -verkosto on Euroopan yhteisön erityisten suojelutoimien alueista koostuva ekologinen verkosto, joka perustuu luontotyyppien sekä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelusta annetun neuvoston direktiivin 92/43/ETY, niin sanotun luontodirektiivin säännöksiin. Verkosto tulee koostumaan yhtäältä luonnonvaraisten lintujen suojelusta annetun neuvoston direktiivin 79/409/ETY, niin sanotun lintudirektiivin mukaisista erityissuojelualueista ja toisaalta luontodirektiivin mukaisista yhteisön tärkeinä pitämistä alueista.

Natura 2000 -verkostoa koskevat kotimai-

set säännökset sisältyvät uuden luonnonsuojelulain (1096/1996) 10 lukuun. Lain 65 §:n mukaan, jos tietty hanke tai suunnitelma joko yksistään tai tarkasteltuna yhdessä muiden hankkeiden tai suunnitelmien kanssa todennäköisesti merkityksellisesti heikentää Natura 2000 -verkostoon ehdotetun tai sisällytetyn alueen, jäljempänä *Natura-alue*, luonnonarvoja, on hankkeen toteuttajan arvioitava vaikutukset riippumatta siitä, onko hanke tai suunnitelma luvanvarainen. Viranomaisen ei lain 66 §:n mukaan saa myöntää lupaa eikä hyväksyä suunnitelmaa, jos vaikutusten arviointi- ja lausuntomenettely osoittavat, että hanke tai suunnitelma heikentää Natura-alueen luonnonarvoja. Valtioneuvosto voi saman lainkohdan nojalla kuitenkin päättää, että hanke tai suunnitelma on toteutettava erittäin tärkeän yleisen edun kannalta pakottavasta syystä eikä vaihtoehdoista ratkaisua ole.

Jos luonnonsuojelulain 66 §:stä johtuva kielteinen päätös lupa-asiassa rajoittaa kiinteistön käyttöä siten, että alueen omistajalle aiheutuu merkityksellistä haittaa, on oikeudesta korvaukseen voimassa, mitä säädetään siinä laissa, jonka nojalla päätös tehdään. Jos maan käyttö estyy luonnonsuojelulain nojalla ja rajoituksesta aiheutuu omistajalle merkityksellistä haittaa, omistajalle maksetaan täysi korvaus. Rakennuslain (370/1958) ja maa-aineslain (555/1981) mukaiset korvaukset tulevat kyseeseen tilanteessa, jossa omistaja kielteisen päätöksen vuoksi ei voi enää käyttää aluettaan kohtuullista hyötyä tuottavalla tavalla. Vesilain (264/1961) ja kaivoslain (503/1965) korvaussäännökset koskevat puolestaan hyödynsaajan ja vahingonkäräjien välisiä suhteita, eivätkä tilanteita, joissa lupa evätään. Muihinkaan kyseeseen tuleviin lakeihin ei yleensä sisälly erityisiä korvausjärjestelmiä.

Natura 2000 -verkoston Suomen ehdotuksen valmistelun yhteydessä on tarkoin selvitetty Natura-alueiden yksityiskohtaista toteuttamista sekä luontodirektiivin sisällöllisten tavoitteiden että oikeusturvaan liittyvien säännösten, erityisesti korvauskysymysten kannalta. Tässä yhteydessä on havaittu tarpeelliseksi ehdottaa eräitä tarkistuksia voimassa olevaan lainsäädäntöön. Tarkoituksena on täydentää lainsäädäntöä siten, että Natura-alueiden suojelusta johtuvasta kiinteistön käytön rajoituksesta on mahdollisuus saada korvausta. Tarkoituksena ei kuitenkaan ole, että luotaisiin uusi korvausjärjestelmä, jossa pelkästään alueen kuuluminen Natura 2000 -verkostoon synnyttäisi korvausvelvollisuuden, jota muutoin vastaavassa tilanteessa ei syntyisi.

1.2. Korvauksia koskevat tarkistukset

Natura 2000 -verkoston valmistelun yhteydessä on arvioitu eri lakien korvausperiaatteiden kehittämistarpeet ja tässä yhteydessä erityisesti selvitetty korvausjärjestelmien riittävyttä niiden mahdollisten tilanteiden varalta, joissa Natura 2000 -verkostosta johtuva suojelu estäisi hankkeen tai suunnitelman toteuttamisen ilman, että toteuttamisluvan myöntämiselle tai suunnitelman hyväksymiselle olisi muuta laista johtuvaa estettä.

Rakennuslakiin sisältyy säännös lunastusvelvollisuudesta tilanteessa, jossa maa asemakaavassa tai ehdottoman rakentamisrajoit-

uksen sisältävässä yleiskaavassa osoitetaan muuhun tarkoitukseen kuin yksityiseen rakennustoimintaan eikä maanomistaja sen vuoksi voi käyttää maataan kohtuullista hyötyä tuottavalla tavalla. Vastaava säännös on myös hallituksen esitykseen rakennuslainsäädännön uudistamiseksi (HE 101/1998 vp) sisältyvässä ehdotuksessa maankäyttö- ja rakennuslaiksi. Lunastamisen rinnalle ehdotetaan vaihtoehtoisesti korvausmahdollisuutta, joka usein olisi maanomistajan kannalta luontevampi ratkaisu.

Rakennuslakiin sisältyy myös lunastus- ja korvaussäännös niiden tilanteiden varalle, joissa kaivamista, louhimista tai muuta vastaavaa toimenpidettä koskeva lupahakemus tulisi hylätyksi. Vastaava säännös ehdotetaan otettavaksi maankäyttö- ja rakennuslakiin.

Maankäyttö- ja rakennuslakiin ehdotetaan lisäksi otettavaksi säännös maanomistajan mahdollisuudesta saada korvaus rakennustai toimenpideluvan tultua hylätyksi Natura 2000 -verkostoa koskevan luonnonsuojelulain 66 §:stä johtuvan rajoituksen vuoksi. Korvaussäännös tulisi sovellettavaksi haja-asutustyyppisillä alueilla, jotka eivät sisälly laissa tarkoitettuun suunnittelutarvealueeseen tai rantavyöhykkeeseen. Korvaussäännöstä ehdotetaan sovellettavaksi jo ennen maankäyttö- ja rakennuslain voimaantuloa rakennuslakiin perustuvan rakennus- tai toimenpidelupahakemuksen tultua hylätyksi.

Suunnittelutarvealueilla rakennusluvan edellytyksenä olisi ehdotetun maankäyttö- ja rakennuslain 137 §:n mukaan muun muassa se, ettei rakentaminen vaikeuta erityisten luonnonympäristön arvojen säilyttämistä. Näillä alueilla rakennusluvan saamisen edellytykset ovat olemassa myös Natura-alueilla silloin kun maankäyttö- ja rakennuslain 137 §:n mukaiset edellytykset täyttyvät. Rakentamisen edellytykset ratkaisee kunta.

Rantavyöhykkeellä rakentaminen edellyttää rakennuslain ja myös ehdotetun maankäyttö- ja rakennuslain mukaan pääsääntöisesti, että alueella on rakentamisen salliva asema- tai yleiskaava. Rakentaminen on kuitenkin mahdollista Natura-alueillakin ilman kaavaa poikkeamismenettelyllä silloin, kun edellytyksiä kaavan laatimiselle ei yksittäistapauksessa ole ja kun rakennus on sijoitettavissa niin, ettei se vaaranna Natura-alueen luonnonarvoja. Maankäyttö- ja rakennuslakiin ehdotetaan myös otettavaksi rakennuslain 6 a §:ään sisältyvä maanomistajan tilannetta kohtuullistuttava säännös, jon-

ka mukaan lupaa poikkeamiseen tilan omistajan henkilökohtaiseen käyttöön tulevan lomarakennuksen rakentamiseksi ei saa ilman painavaa syytä evätä, jos kunta puoltaa hakemusta eikä hanke vaaranna luonnonarvoja. Edellytyksenä olisi lisäksi, kuten rakennuslainkin mukaan, ettei kaavan laatimista ole maanomistajasta riippumattomasta syystä pantu vireille kohtuullisessa ajassa.

Maankäyttö- ja rakennuslaki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 2000. Kun valtioneuvoston päätös Natura 2000 -verkoston Suomen ehdotuksen hyväksymisestä on määrätty noudatettavaksi mahdollisesta muutoksenhausta huolimatta ja Natura-alueita koskevat luonnonsuojelulain 65 ja 66 §:n rajoitukset ovat siten tulleet sovellettaviksi, on maankäyttö- ja rakennuslaissa ehdotettu lisäksi säädettäväksi, että rakennusluvan tai toimenpideluvan hylkäämistä ja siihen liittyvää korvausvelvollisuutta koskeva säännös tulisi sovellettavaksi viipymättä lain vahvistamisen jälkeen.

Muiden lakien osalta lähtökohtana on pidettävä, että tiettyä hanketta koskeva lupaharkinta suoritetaan Natura-alueella ensi sijassa kuhunkin erityislakiin sisältyvän lupaharkinnan perusteella. Näiden lakien mukaisessa toimenpiteen sallittavuuden arvioinnissa Natura 2000 -verkostoon liittyvien luonnonarvojen voidaan yleisesti ottaen, siltä osin kuin toteuttamisessa ei ole tarpeen soveltaa luonnonsuojelulakia, katsoa tulevan jo muutoinkin huomioon otettaviksi. Yleensä näihin lakeihin ei sisälly erityisiä korvausjärjestelmiä. Oikeusturvanäkökohtien varmistamiseksi on kuitenkin tarpeen säännellä korvausten osalta tilannetta, jossa yksinomaan Natura 2000 -verkostosta johtuva rajoitus saattaisi estää luvan myöntämisen tai suunnitelman vahvistamisen. Tämän vuoksi valtion korvausvelvollisuutta koskevaa luonnonsuojelulain 53 §:ää ehdotetaan tarkistettavaksi siten, että alueen omistajalla tai erityisen oikeuden haltijalla olisi oikeus vaatia valtiolta korvausta tilanteessa, jossa merkityksellistä haittaa aiheutuisi luvan epäämisestä, jos lupa hylätään yksinomaan luonnonsuojelulain 66 §:n perusteella. Korvausta olisi siten mahdollista saada vain sellaisten hankkeiden toteutumisen estymisestä, joissa hakijalla muutoin olisi ollut oikeus luvan saantiin. Korvaussäännökset koskisivat myös Natura-alueen ulkopuolisia alueita, sillä poiketen muusta suojelusta Natura 2000 -verkoston

suojelutavoitteiden saavuttaminen saattaa aiheuttaa rajoituksia myös verkostoon otetun alueen ulkopuolella.

Korvausten ulkopuolelle on selvyiden vuoksi tarkoitus yhtäältä rajata tilanteet, joissa korvauksen maksaminen olisi vastoin voimassa olevassa lainsäädännössä hyväksyttyä periaatetta luvan epäämisestä aiheutuvan menetyksen korvattavuudesta. Luonnonsuojelulain muutettavaksi ehdotettu 53 §:n 4 momentti olisi tältä osin toteava, eikä sillä ole tarkoitus muuttaa olemassa olevaa korvausjärjestelmää. Mainittuun ryhmään kuuluvat muun muassa vesilain pilaamis-, muutamis- ja sulkemiskieltoa koskevat poikkeamisluvat, ympäristölupamenettelylain (735/1991) mukaiset luvat ja kaivoslain mukaiset kaivospiirin myöntämisluvat. Toisaalta korvauksen ulkopuolelle rajattaisiin tilanteet, joissa tarkoituksenmukaisuusharkinnan osuus hankkeen lupaharkinnassa on merkittävä eli kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annettuun lakiin (603/1977) perustuvat lunastusluvat. Oikeutta korvauksen ei liioin olisi, jos haitta aiheutuisi valtiolle, kunnalle tai kuntayhtymälle.

Rakennuslain ja maa-aineslain mukaisten lupien epäämisestä aiheutuvien haittojen korvaamisessa noudatettaisiin edellisestä poiketen yksinomaan näiden lakien asianomaisia säännöksiä. Laeissa on omat luvan myöntämiseen liittyvät ympäristölliset rajoituksensa, ja näihin liittyvät korvausjärjestelmät tulevat sovellettaviksi, jos aluetta luvan epäämisen jälkeen ei enää voida käyttää kohtuullista hyötyä tuottavalla tavalla. Jottei syntyisi sellaista tilannetta, että Natura-alueilla noudatettaisiin korvausten osalta toisenlaista periaatetta kuin muilla, Natura 2000 -verkostoon kuulumattomilla alueilla, lakiin ehdotetaan otettavaksi viittaussäännös, jonka mukaan hakijalle aiheutuva haitta korvattaisiin aina näiden lakien mukaisessa järjestyksessä. Sama koskisi metsälain (1093/1996) 11 §:ään sisältyvää, metsäluonnon monimuotoisuuden turvaamista koskevan velvoitteen kohtuullistavaa järjestelyä.

Yksityisistä teistä annetun lain (358/1962) mukaisia vastaavatyyppejä tilanteita varten yksityisistä teistä annettuun lakiin ehdotetaan lisättäväksi pykälä, joka sisältää yhteistyövelvoitteen luonnonsuojeluviranomaisen ja yksityistietoimituksen toimitusmiesten välillä. Pykälä tulisi sovellettavaksi tilanteissa, joissa tien tekeminen ei estyisikään suoraan lain ympäristöllistä rajoitusta koskevan 7 §:n

2 momentin säännöksen perusteella, mutta merkittävästi heikentäisi niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty Natura 2000 -verkostoon.

Yksityisistä teistä annetun lain 44 §:n 1 momentin mukaan tien tekemistä koskevasta tietoimituksesta on aina ilmoitettava alueelliselle ympäristökeskukselle. Jos tietoimitusta koskevista hakemusasiakirjoista ilmenee, että tietoimituksessa perustettavaksi haettu tieoikeus tulisi tai saattaisi tulla koskemaan Natura-aluetta, tietoimituksen toimitusinsinööriin tulee tehdä siitä maininta ympäristökeskukselle lähetettävään ilmoitukseen. Jos alueellinen ympäristökeskus katsoo, että ilmoituksessa tarkoitetun tien tekeminen voisi merkittävästi heikentää niitä luonnonarvoja, joiden perusteella alue on sisällytetty Natura 2000 -verkostoon, tulee sen saattaa käsityksensä ennen toimituksen suorittamista toimitusinsinööriin tietoon ja tarpeen mukaan toimitusinsinööriin kanssa neuvoteltuaan lähettää edustajansa toimitukseen. Vastaavasti, jos vasta toimituksen yhteydessä käy ilmi, että tietoimituksessa perustettavaksi haettu tieoikeus tulisi tai saattaisi tulla koskemaan Natura-aluetta, on toimitusinsinööriin harkittava, voisiko tien tekemisestä olla edellä tarkoitettuja haitallisia vaikutuksia Natura-alueen luonnonarvoille. Jos tällaisia vaikutuksia saattaisi olla, tulee toimitusinsinööriin olla yhteydessä alueelliseen ympäristökeskuksen asian selvittämiseksi. Tietoimituksessa olisi pyrittävä löytämään sellainen vaihtoehto linjaukselle tai muutoin tien tekemiselle, jossa siitä aiheutuvat haitat jäisivät Natura-alueella mahdollisimman vähäisiksi.

Jos tien tekeminen laissa säädetyin edellytyksin ei olisi mahdollista, tietoimitus jätettäisiin sikseen. Valtio olisi vaadittaessa velvollinen korvaamaan tästä aiheutuvan haitan tai lunastamaan alueen, jonka hyväksi tieoikeutta on haettu perustettavaksi. Jos tien tekemisestä toiseen kuin suunniteltuun paikkaan aiheutuisi lisäkustannuksia, jäisivät kohtuulliset lisäkustannukset tieoikeuden hakijan vastattavaksi. Kohtuulliset lisäkustannukset ylittävältä osalta valtio osallistuisi tien teon kustannuksiin maksamalla tämän osan lisäkustannuksista tai lunastaisi alueen, jonka hyväksi tieoikeutta on haettu perustettavaksi. Lunastusvelvollinen ratkaisisi, onko haitta korvattava vai alue lunastettava. Kyseessä oleva säännös koskisi luonnollisesti paitsi itse Natura-alueita myös näiden ulkopuolisia alueita luonnonsojelijain 65 §:n 1

momentin mukaisesti.

Yksityistietoimitus ei sovellu ratkaisemaan yksityisistä teistä annettuun lakiin ehdotetun 7 a §:n 1 momentissa tarkoitettuja korvaus- tai lunastuskysymyksiä. Tämän vuoksi lisättäväksi ehdotetun 7 a §:n 2 momenttiin ehdotetaan otettavaksi säännös korvaus- ja lunastusasian käsittelemisestä luonnonsojelijain 53 §:n mukaisesti.

1.3. Arviontisäännöksiä koskevat tarkistukset

Luonnonsojelijain 65 ja 66 §:llä on pantu täytäntöön luontodirektiivin 6 artiklan säännökset Natura 2000 -verkostoon ehdotettujen tai siihen sisällytettujen alueiden luonnonarvojen huomioon ottamisesta lupaharkinnassa ja suunnitelmien vahvistamisessa. Mainittuihin pykäliin ehdotetaan tehtäviksi eräitä tarkistuksia, joilla luonnonsojelijain lakia muutetaan paremmin vastaamaan direktiivin säännösten tavoiteltua sisältöä.

Hankkeiden ja suunnitelmien arviointia koskevaa lain 65 §:n sekä lupaharkintaa ja suunnitelmien hyväksymistä koskevaa lain 66 §:n sanamuotoa ehdotetaan täsmennettäväksi siten, että pykälissä säännelty arviointimenettely koskisi yksiselitteisesti alueen niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty tai tarkoitus sisällyttää Natura 2000 -verkostoon. Samalla 65 §:ää ehdotetaan täsmennettäväksi siten, että sanamuoto "merkityksellisesti heikentää" muutettaisiin muotoon "merkittävästi heikentää".

Ehdotetuilla sanonnallisilla tarkennuksilla on tarkoitus täsmentää säännösten sanamuodot vastaamaan paremmin luontodirektiivin 6 artiklan 3 kohdan tavoiteltua sisältöä ja näin korostaa, että pääsääntöisesti Natura 2000 -verkostoa koskevat säännökset eivät rajoita tavanomaiseen maankäyttöön liittyviä toimenpiteitä. Ainoastaan silloin, kun hanke tai suunnitelma merkittävästi heikentäisi niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty tai tarkoitus sisällyttää Natura 2000 -verkostoon, ei lupaa saisi myöntää tai suunnitelmaa hyväksyä tai vahvistaa.

2. Esityksen taloudelliset vaikutukset

Esityksen mukaan valtiolle aiheutuu velvollisuus korvata se merkityksellinen haitta, joka hakijalle aiheutuisi siitä, että tietyn luvan epäämminen johtuisi yksinomaan luonnonsojelijain Natura 2000 -verkostoa kos-

kevistä säännöksistä. Käytännössä tällaisia tilanteita esiintyisi verrattain harvoin. Myös muiden lakien mukaisten luvan myöntämisen edellytysten suhdetta luonnonsuojelulaissa säädettyihin vastaaviin edellytyksiin on tässä vaiheessa, oikeuskäytännön vielä puuttuessa, vaikea arvioida. Lisäksi edellä mainitun periaatteen ulkopuolelle on rajattu lukuisa joukko muiden lakien mukaisia lupatai korvausjärjestelmiä. Esityksen taloudellisia vaikutuksia on edellä mainituista syistä varsin vaikea arvioida yksityiskohtaisesti. Esitystä laadittaessa on kuitenkin lähdetty siitä, että korvaukset jäävät siinä määrin vähäisiksi, että ne voidaan hoitaa vuonna 1996 talouspoliittisessa ministerivaliokunnassa hyväksytyin luonnonsuojeluohjelmien rahoitusohjelman puitteissa varsinkin kun otetaan huomioon hankkeiden sallittavuutta rajaaviin säännöksiin ehdotetut sanamuotojen muutokset.

3. Asian valmistelu

Esityksessä ehdotetuista muutoksista on päätetty samassa yhteydessä, kun valtioneuvosto teki päätöksen Natura 2000 -verkoston Suomen ehdotuksen hyväksymisestä. Valtioneuvoston päätökseen sisältyvät asiaa koskevat maininnat. Esitys on valmisteltu yhteistyössä oikeusministeriön ja liikenneministeriön kanssa, ja siitä on pyydetty liikenneministeriön lausunto.

4. Voimaantulo

Lait ehdotetaan tuleviksi voimaan välittömästi sen jälkeen, kun ne on hyväksytty ja vahvistettu.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki**luonnonsuojelulain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 20 päivänä joulukuuta 1996 annetun luonnonsuojelulain (1096/1996) 53 §:n 3 ja 4 momentti, 65 §:n 1 momentti ja 66 §:n 1 momentti sekä
lisätään 53 §:ään uusi 5 momentti seuraavasti:

53 §

Valtion korvausvelvollisuus

 Jos korvauksesta tai suojelun muusta vaihtoehdoisesta toteuttamistavasta ei ole voitu sopia, toimitusta 1, 2 ja 4 momentissa tarkoitettujen korvausten määrittämiseksi voidaan hakea asianomaiselta maanmittaustoimistolta. Korvausta määrättäessä on noudatettava, mitä kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetussa laissa säädetään. Alueen käyttöoikeuden rajoituksesta on maksettava mainitun lain 95 §:n 1 momentissa säädetyn suuruista korkoa siitä päivästä, jolloin alueen omistaja on hakenut maanmittaustoimistolta määräystä korvaus- toimituksesta.

Jos 66 §:n 1 momentin nojalla tehty päätös lupa-asiassa rajoittaa kiinteistön käyttöä siten, että alueen omistajalle tai erityisen oikeuden haltijalle aiheutuu 1 momentissa tarkoitettuja seurauksia, eikä luvan myöntämiselle olisi ollut muutoin estettä, valtio on vaadittaessa velvollinen korvaamaan haitan. Oikeutta korvaukseen ei kuitenkaan ole silloin, kun haitta aiheutuu:

1) vesilaissa (264/1961) tarkoitetun pilaa- mis-, muuttamis- tai sulkemiskiellosta haet- tun poikkeamisluvan epäämisestä;

2) ympäristölupamenettelylaissa (735/1991) tarkoitetun luvan epäämisestä;

3) kaivoslaissa (503/1965) tarkoitetun kai- vospiirin määrämishakemuksen hylkäämi- sestä;

4) kiinteän omaisuuden ja erityisten oi- keuksien lunastuksesta annetussa laissa tar- koitetun lunastusluvan epäämisestä; taikka

5) valtiolle, kunnalle tai kuntayhtymälle.
 Rakennuslain (370/1958) ja maa-aineslain

(555/1981) mukaisten lupien epäämisestä aiheutuvan haitan korvaamisesta säädetään erikseen. Metsälain 10 §:n mukaisen, metsi- en käyttöä koskevan erityisen velvoitteen kohtuullistamisesta säädetään lain 11 §:ssä.

65 §

Hankkeiden ja suunnitelmien arviointi

Jos hanke tai suunnitelma joko yksistään tai tarkasteltuna yhdessä muiden hankkeiden ja suunnitelmien kanssa todennäköisesti merkittävästi heikentää valtioneuvoston Natura 2000 -verkostoon ehdottaman tai ver- kostoon sisällytetyn alueen niitä luonnonar- voja, joiden suojelemiseksi alue on sisälly- tetty tai on tarkoitus sisällyttää Natura 2000 -verkostoon, hankkeen toteuttajan tai suunnitelman laatijan on, jollei hankkeeseen ole sovellettava ympäristövaikutusten arvi- oinnista annetun lain (468/1994) 2 luvussa tarkoitettua arviointimenettelyä, asianmukai- sella tavalla arvioitava nämä vaikutukset. Sama koskee sellaista hanketta tai suunnitel- maa alueen ulkopuolella, jolla todennäköi- sesti on alueelle ulottuvia merkittäviä haitali- sia vaikutuksia.

66 §

Luvan myöntäminen sekä suunnitelman hyväksyminen ja vahvistaminen

Viranomainen ei saa myöntää lupaa hankkeen toteuttamiseen taikka hyväksyä tai

vahvistaa suunnitelmaa, jos 65 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettu arviointi- ja lausun-
menettely osoittaa hankkeen tai suunnitel-
man merkittävästi heikentävän niitä luon-
nonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on
sisällytetty tai on tarkoitus sisällyttää Natura

2000 -verkostoon.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
199 .

2.

Laki**yksityisistä teistä annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

lisätään yksityisistä teistä 15 päivänä kesäkuuta 1962 annettuun lakiin (358/1962) uusi 7 a § seuraavasti:

1 luku. Yleisiä säännöksiä

7 a §

Jos tien tekeminen merkittävästi heikentäisi niitä luonnonarvoja, joiden perusteella alue on sisällytetty tai on tarkoitus sisällyttää luonnonsuojelulaissa (1096/1996) tarkoitettuun Natura 2000 -verkostoon eikä tien tekemiselle olisi muutoin estettä, on yhteistyössä alueellisen ympäristökeskuksen kanssa pyrittävä löytämään tien tekemiselle sellainen vaihtoehto, jossa valtioneuvoston Natura 2000 -verkostoon sisällytettäväksi ehdottamalle tai siihen sisällytetylle alueelle aiheutuvat haitat jäävät mahdollisim-

man vähäisiksi. Jos tien tekeminen kohtuullisin lisäkustannuksin tien käyttäjän tarpeita tyydyttävästi palvelevalla tavalla ei ole mahdollista, valtio on vaadittaessa velvollinen korvaamaan haitan tai lunastamaan alueen, jonka hyväksi tieoikeutta on haettu perustettavaksi.

Tien tekemisen kokonaan estymisestä aiheutuva 1 momentissa tarkoitettu haitan korvaaminen tai alueen lunastaminen käsitellään ja ratkaistaan luonnonsuojelulain 53 §:n 3 momentin mukaisesti.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

Helsingissä 23 päivänä lokakuuta 1998

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Ympäristöministeri *Pekka Haavisto*

Laki

luonnonsuojelulain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 20 päivänä joulukuuta 1996 annetun luonnonsuojelulain (1096/1996) 53 §:n 3 ja 4 momentti, 65 §:n 1 momentti ja 66 §:n 1 momentti sekä
lisätään 53 §:ään uusi 5 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

53 §

Valtion korvausvelvollisuus

Jos korvauksesta tai suojelun muusta vaihtoehtoisesta toteuttamistavasta ei ole voitu sopia, toimitusta 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen korvausten määrittämiseksi voidaan hakea asianomaiselta maanmittaustoimistolta. Korvausta määrättäessä on noudatettava, mitä kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetussa laissa säädetään. Alueen käyttöoikeuden rajoituksesta on maksettava mainitun lain 95 §:n 1 momentissa säädetyn suuruista korkoa siitä päivästä, jolloin alueen omistaja on hakenut maanmittaustoimistolta määräystä korvaus-toimituksesta.

Jos 66 §:n 1 momentin nojalla tehty päätös lupa-asiassa rajoittaa kiinteistön käyttöä siten, että alueen omistajalle aiheutuu 1 momentissa tarkoitettuja seurauksia, oikeudesta korvaukseen on voimassa, mitä säädetään siinä laissa, jonka nojalla päätös tehdään. Mahdollinen korvausvelvollisuus kuuluu kuitenkin aina valtiolle.

Jos korvauksesta tai suojelun muusta vaihtoehtoisesta toteuttamistavasta ei ole voitu sopia, toimitusta 1, 2 ja 4 momentissa tarkoitettujen korvausten määrittämiseksi voidaan hakea asianomaiselta maanmittaustoimistolta. Korvausta määrättäessä on noudatettava, mitä kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetussa laissa säädetään. Alueen käyttöoikeuden rajoituksesta on maksettava mainitun lain 95 §:n 1 momentissa säädetyn suuruista korkoa siitä päivästä, jolloin alueen omistaja on hakenut maanmittaustoimistolta määräystä korvaus-toimituksesta.

Jos 66 §:n 1 momentin nojalla tehty päätös lupa-asiassa rajoittaa kiinteistön käyttöä siten, että alueen omistajalle *tai erityisen oikeuden haltijalle* aiheutuu 1 momentissa tarkoitettuja seurauksia, *eikä luvan myöntämiselle olisi ollut muutoin estettä, valtio on vaadittaessa velvollinen korvaamaan haitan. Oikeutta korvaukseen ei kuitenkaan ole silloin, kun haitta aiheutuu:*

1) vesilaisissa (264/1961) tarkoitetun pilaa-
 mis-, muuttamis- tai sulkemiskiellosta haetun poikkeamisluvan epäämisestä;

2) ympäristölupamenettelylaissa (735/1991) tarkoitetun luvan epäämisestä;

3) kaivoslaisissa (503/1965) tarkoitetun kaivospiirin määrämishakemuksen hylkäämisestä;

4) kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetussa laissa tarkoitettua lunastusluvan epäämisestä; taikka

Voimassa oleva laki

Ehdotus

5) valtiolle, kunnalle tai kuntayhtymälle.
Rakennuslain (370/1958) ja maa-aineslain (555/1981) mukaisten lupien epäämisestä aiheutuvan haitan korvaamisesta säädetään erikseen. Metsälain 10 §:n mukaisen, metsien käyttöä koskevan erityisen velvoitteen kohtuullistamisesta säädetään lain 11 §:ssä.

65 §

Hankkeiden ja suunnitelmien arviointi

Jos hanke tai suunnitelma joko yksistään tai tarkasteltuna yhdessä muiden hankkeiden ja suunnitelmien kanssa todennäköisesti merkityksellisesti heikentää valtioneuvoston Natura 2000 -verkostoon ehdottaman tai verkostoon sisällytetyn alueen luonnonarvoja, hankkeen toteuttajan tai suunnitelman laatijan on, jollei hankkeeseen ole sovellettava ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (468/94) 2 luvussa tarkoitettua arviointimenettelyä, asianmukaisella tavalla arvioitava nämä vaikutukset. Sama koskee sellaista hanketta tai suunnitelmaa alueen ulkopuolella, jolla todennäköisesti on alueelle ulottuvia merkityksellisiä haitallisia vaikutuksia.

Jos hanke tai suunnitelma joko yksistään tai tarkasteltuna yhdessä muiden hankkeiden ja suunnitelmien kanssa todennäköisesti merkittävästi heikentää valtioneuvoston Natura 2000 -verkostoon ehdottaman tai verkostoon sisällytetyn alueen luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty tai on tarkoitus sisällyttää Natura 2000 -verkostoon, hankkeen toteuttajan tai suunnitelman laatijan on, jollei hankkeeseen ole sovellettava ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain (468/1994) 2 luvussa tarkoitettua arviointimenettelyä, asianmukaisella tavalla arvioitava nämä vaikutukset. Sama koskee sellaista hanketta tai suunnitelmaa alueen ulkopuolella, jolla todennäköisesti on alueelle ulottuvia merkittäviä haitallisia vaikutuksia.

66 §

Luvan myöntäminen sekä suunnitelman hyväksyminen ja vahvistaminen

Viranomainen ei saa myöntää lupaa hankkeen toteuttamiseen taikka hyväksyä tai vahvistaa suunnitelmaa, jos 65 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettu arviointi- ja lausuntomenettely osoittaa hankkeen tai suunnitelman heikentävän valtioneuvoston Natura 2000 -verkostoon ehdottaman tai siihen sisällytetyn alueen luonnonarvoja.

Viranomainen ei saa myöntää lupaa hankkeen toteuttamiseen taikka hyväksyä tai vahvistaa suunnitelmaa, jos 65 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettu arviointi- ja lausuntomenettely osoittaa hankkeen tai suunnitelman merkittävästi heikentävän niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty tai on tarkoitus sisällyttää Natura 2000 -verkostoon.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .